

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 18. syyskuuta 2026
(OR. en)

13422/26

Toimielinten välinen asia:
2026/0286 (COD)

AUDIO 107
TELECOM 436
COMPET 1095
JEUN 214
MI 908
DIGIT 237
CONSOM 267
DATAPROTECT 290
JAI 1179
DISINFO 64
CT 110
ENT 231
CES 19
CDR 206
CODEC 1710

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	17. syyskuuta 2026
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2026) 680 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE EU:n lähestymistapa lasten verkkoturvallisuuteen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2026) 680 final.

Liite: COM(2026) 680 final

Bryssel 17.9.2026
COM(2026) 680 final

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

EU:n lähestymistapa lasten verkkoturvallisuuteen

1. Johdanto

Digitaalinen maailma on väylä tietoon ja tarjoaa mahdollisuuksia yhteydenpitoon ja luovuuteen. Alustojen liiketoimintamallit on kuitenkin suunniteltu maksimoimaan verkossa vietetty aika, mistä on seurauksena massiivinen internetin käyttö. Lisäksi nämä mallit saattavat hyödyntää lasten haavoittuvuuksia. Vuonna 2026 tehdyn Eurobarometri-tutkimuksen¹ mukaan teini-ikäiset viettävät päivittäin verkossa keskimäärin 4,5 tuntia arkisin ja 6,1 tuntia viikonloppuisin.

Saatavilla olevista tiedoista käy ilmi, että mitä aikaisemmin lapset alkavat käyttää internetiä, sitä enemmän he todennäköisesti viettävät aikaa ruudun äärellä. Ne, jotka aloittivat sosiaalisen median käytön ennen 10 vuoden ikää, ilmoittavat viettävänsä viikonloppuisin ruudun ääressä 7,5 tuntia päivässä, kun taas 14-vuotiaana aloittaneiden keskuudessa vastaava aika on 5,7 tuntia. **Runsas internetin käyttö luo lisää painetta nuorten mielenterveydelle, johon ei ole koskaan kohdistunut yhtä paljon riskejä kuin nyt.** Joka kolmas teini-ikäinen tuntee itsensä stressaantuneeksi tai sosiaalisesti syrjäytyneeksi ja kärsii keskittymisongelmista. Joka neljäs lapsi kohtaa haitallista ja ahdistavaa verkkosisältöä, kuten väkivaltaa, vihapuhetta, painostusta kehon muokkaamiseen tai väärää tietoa. Joka neljäs kokee verkossa myös seksuaalisiin tarkoituksiin tapahtuvaa houkuttelua jossain vaiheessa ennen 18 vuoden ikää. Tämä voi olla esimerkiksi ei-toivottua seksuaalista kanssakäymistä, seksiin painostamista tai verkkoviettäilyä.² Uhriksi voi joutua kuka tahansa, mutta erityisessä vaarassa ovat muita haavoittuvammassa asemassa olevat lapset. Lisäksi tyttöihin ja poikiin kohdistuu erilaisia riskejä.

Kuten OECD:n kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman (PISA) tuloksissa vuodelta 2025 todetaan, **digitaaliset häiriötekijät ovat yksi perimmäistä syistä lasten oppimistulosten heikkenemiseen.** Digitaaliset häiriötekijät vaikuttavat nuorten oppimiseen ja ovat keskeinen tekijä perustaitojen heikkenemisessä EU:ssa. Sosiaalisen median liikakäyttö ja liiallinen ruutuaika aiheuttavat puutteita erityisesti tietojen arvioinnissa, yhteyksien luomisessa eri lähteiden välille ja kriittisessä ajattelussa.

Ongelmallinen tekoälyn tuottama sisältö pahentaa ongelmaa entisestään. Tähän sisältyvät esimerkiksi syvävääreennökset ja tekoälyn perustuvien chattibottien tai tekoälykumppanien antamat vaaralliset neuvot. Joka kymmenes teini-ikäinen kokee painetta jakaa intiimejä kuvia. Tämä tarkoittaa miljoonia nuoria eri puolilla Eurooppaa. Kyse ei ole pelkästään passiivisesta altistuksesta, eikä ilmiö rajoitu pelkästään kuvaruudulle. Tällainen sisältö muokkaa ja rohkaisee riskikäyttäytymistä ja palkitsee siitä. Tällaista käyttäytymistä voi olla muun muassa muiden tai itsen vahingoittaminen, mukaan luettuina syömishäiriöt, ja piittaamaton toiminta, jota harjoitetaan ja kuvataan huomion ja validoinnin saamiseksi ja jolla voi olla joissakin tapauksissa kohtalokkaita seurauksia.

EU on jo luonut vahvan perustan alaikäisten suojelemiselle verkossa. Digipalvelusäädöksessä veloitetaan verkkoalustat huolehtimaan alaikäisten turvallisuudesta niiden tehdessä palvelujaan koskevia keskeisiä suunnitteluvalintoja. Lisäksi EU:n sääntelykehykseen sisältyy kattavia suojatoimia, jotka koskevat lapsia heidän käyttäessään suoratoistopalveluja, verkkopelejä, verkkokauppoja ja tekoälytuotteita. Yleisessä tietosuojasetuksessa vahvistetaan säännöt ja suojatoimet, jotka koskevat henkilötietojen, myös lasten henkilötietojen, käyttöä. EU:n kuluttajansuojalainsäädäntö, mukaan lukien sopimattomia

¹ Eurobarometri-tutkimus "Impact of excessive screen time and social media on young people's mental health" (ei saatavilla suomeksi), kesäkuu 2026.

² <https://www.childlight.org/reports/itl-interim-update-2026>.

kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi, suojelee alaikäisiä, jotka katsotaan haavoittuvassa asemassa oleviksi kuluttajiksi.

Kuluttajansuojalainsäädännön noudattamisen valvonta on yksi komission keskeisistä painopisteistä. Komissio on digipalvelusäädöksen nojalla esimerkiksi toteuttanut täytäntöönpanotoimia ByteDancea ja Metaa vastaan niiden tärkeimpien verkkoalustojen (TikTok, Facebook ja Instagram) riippuvuutta aiheuttavan suunnittelun sekä Facebookin ja Instagramin puutteellisen iänvarmistuksen vuoksi. Lisäksi komissio on toteuttanut täytäntöönpanotoimia X:ää vastaan, koska Grokia käytetään lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa esittävän materiaalin luomiseen ja levittämiseen. Komissio ja kansalliset viranomaiset ovat kuluttajansuojan yhteistyöverkoston kautta puuttuneet muun muassa verkkopeleissä ja sähköisessä kaupankäynnissä esiintyviin haitallisiin käytäntöihin.³ Tietosuojaviranomaiset ovat myös ryhtyneet toimiin Metaa, TikTokia, X:ää ja muita toimijoita vastaan lasten henkilötietojen väärinkäytön vuoksi.

Nykyiset säännöt eivät kuitenkaan riitä. EU:n lainsäädäntökehyksessä ei tällä hetkellä vahvisteta alaikäraja sellaisen alustojen ja palvelujen käytölle, jotka sisältävät ikätasolle sopimattomia tai riskialttiita ominaisuuksia ja sisältöä. Siinä ei myöskään suoraan kielletä yleisiä ongelmallisia ominaisuuksia, kuten loputonta selausta, liiallisia ilmoituksia tai haitallisia suosittelujärjestelmiä. Unionin kehys ei myöskään tarjoa riittävän vahvaa yhdenmukaisuutta eikä kohdistu riittävän tarkasti siihen, että voitaisiin puuttua alaikäisten saatavilla olevien digitaalisten tuotteiden ja palvelujen riippuvuutta aiheuttaviin suunnitteluominaisuuksiin. Se ei myöskään tarjoa oikeusvarmuutta iäntodentamisjärjestelmien osalta eikä aseta teknologiayrityksiä oikeudelliseen vastuuseen niiden palvelujen suunnittelusta.

Puheessa unionin tilasta vuonna 2025 ilmoitettiin **erityispaneelin** perustamisesta. Sen tehtävänä oli antaa komission puheenjohtajalle neuvoja eurooppalaisen lähestymistavan kehittämisestä lasten verkkoturvallisuuden varmistamiseen. Erityispaneeliin osallistui useita eri sidosryhmiä, ja paneelin tapaamisissa kuultiin eri alojen asiantuntijoita sekä EU:sta että kumppanimaista. Erityispaneelin puheenjohtajat laativat paneelin keskustelujen tuloksena raportin, jossa esitetään heidän havaintonsa ja keskeiset suosituksensa.⁴

Lasten verkkoturvallisuus on tunnustettu maailmanlaajuiseksi haasteeksi, joka edellyttää tiivistä yhteistyötä kumppaneiden välillä. Yhdysvalloissa Metan kanssa äskettäin aikaansaatu sovintoratkaisu osoittaa palveluntarjoajien nyt ymmärtävän, että niiden katsotaan yhä useammin olevan sekä oikeudellisesti että yhteiskunnallisesti vastuussa lasten turvallisuudesta, kun ne tarjoavat näille palveluja.⁵ Useat EU:n jäsenvaltiot harkitsevat lainsäädäntöaloitteita, joiden tarkoituksena on suojella alaikäisiä verkossa erityisesti määrittämällä alaikäraja tiettyjen palvelujen saatavuudelle.⁶ **Viimeaikainen kehitys on kuitenkin osoittanut selvästi asian**

³ Esimerkiksi asiassa *Star Stable Online* kuluttajansuojan yhteistyöverkosto tutki lapsiin kohdistuvia suoria osto- ja myyntitoimia, painostavia myyntitaktiikoita sekä pelin sisäisiä valuuttoja koskevia epäselviä tietoja ja pyysi yritykseltä sitoumuksia toimintatapojen parantamiseksi. Lisäksi Temua ja Sheiniä vastaan on käynnissä kuluttajansuojan yhteistyöverkoston koordinoimia toimia, jotka koskevat harhauttavaa suunnittelua, keinotekoisia alennuksia ja muihin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin liittyviä kuluttajalainsäädännön rikkomistapauksia.

⁴ Lasten verkkoturvallisuus – Alaikäisten suojeleminen ja voimaannuttaminen digimaailmassa; saatavilla osoitteessa https://commission.europa.eu/document/download/d833504d-5ec3-4fac-945f-38e7d0bd5326_en?filename=Special-panel-report.pdf.

⁵ <https://www.oag.state.va.us/media-center/news-releases/3105-attorney-general-jay-jones-announces-a-17-billion-landmark-settlement-with-meta-with-353-million-guaranteed-for-virginia>.

⁶ Lainsäädäntöehdotuksia on valmisteilla tai käsiteltävänä 17 jäsenvaltiossa.

oikeudellisen monimutkaisuuden ja tarpeen soveltaa kohdennettua ja oikeasuhteista lähestymistapaa ja suojella perusoikeuksia.⁷

Näistä syistä **päättäväiset, kokonaisvaltaiset ja kiireelliset unionin tason toimet ovat asianmukaisin keino**, jotta lapsiin verkossa kohdistuviin laajoihin ja vakaviin riskeihin voidaan puuttua tuloksellisesti ja nopeasti. Ne ovat tehokas vastaus Eurooppa-neuvoston, lainsäätäjien ja keskeisten sidosryhmien yksimielisiin toiveisiin, joissa korostetaan tarvetta ottaa käyttöön yhteinen eurooppalainen lähestymistapa, jotta kaikkia lapsia kaikkialla unionissa voidaan suojella yhtä tehokkaasti heidän käyttäessään internetiä. Niiden avulla Eurooppa voi rajoittaa kerralla teknologiayritysten mittavia ja haitallisia mahdollisuuksia tavoittaa eurooppalaiset lapset ja varmistaa, että lapset voivat elää vapaina algoritmeilta. Sillä Eurooppa katsoo, että lasten kasvatus kuuluu vanhemmille, ei algoritmeille.

2. Kohti kokonaisvaltaista ja kunnianhimoista eurooppalaista lähestymistapaa: EU KIDS -asetus ("EU KIDS Act")

Unionin lähestymistavan olisi annettava alaikäisille mahdollisuus hyötyä digitaalisten palvelujen valtavasta potentiaalista ja samalla suojeltava heitä hyväksikäytöltä ja riistolta. Sen on **rajoitettava teknologiayritysten mahdollisuuksia saavuttaa lapset eikä lasten pääsyä digitaalisiin palveluihin**. Siinä on korostettava, että ensisijainen vastuu turvallisten verkkoympäristöjen suunnittelusta on digitaalisten palvelujen tarjoajilla. Siinä on kunnioitettava kasvavien lasten kypsymiskehitystä ja heidän huoltajiensa roolia siirtämättä heille kuitenkaan aiheuttomasti vastuuta. Unionin lähestymistavan olisi näin ollen oltava kokonaisvaltainen, kollektiivinen ja ikätasolle sopiva, ja siinä olisi otettava huomioon riskit, joita lapset tosiasiallisesti kohtaavat verkossa. Sen olisi perustuttava lapsen oikeuksiin, jotka ovat EU:n perusoikeuskirjan mukaisia perusoikeuksia, ja sen ensisijaisena lähtökohtana olisi oltava lapsen etu.

Yhtä aikaa tämän tiedonannon kanssa hyväksyttävässä **EU KIDS -asetuksessa vahvistetaan EU:n laajuiset säännöt, joilla taataan samantasoinen suojelu kaikille lapsille** kaikkialla unionissa, samalla kun esitetään **vanhemmille ja huoltajille tarkoitettuja välineitä**.⁸ Ehdotuksella vähennetään jäsenvaltioiden toimien hajanaisuuden riskiä ja annetaan selkeä oikeusvarmuus EU:n yrityksille niiden toimiessa sisämarkkinoilla.

Ehdotusta sovelletaan "sosiaalinen media+ -ympäristöön" eli niihin palveluihin, joista aiheutuu suurin riski alaikäisille. Näitä ovat sosiaalisen median palvelut, videonjakoalustat ja verkkopelit, joihin liittyy alaikäisten kannalta erityisiä suunnittelun riskejä, sekä tekoälychattibotit ja tekoälykumppanit virtuaalisina välineinä, jotka voivat antaa alaikäisille mielenterveyteen ja henkilökohtaiseen kehitykseen liittyvää neuvontaa. Ehdotusta ei sovelleta palveluihin, jotka on suunniteltu ja joita käytetään koulutustarkoituksiin, viranomaisten suunnittelemiin tai käyttämiin palveluihin eikä teolliseen tekoälyyn tai tekoälypohjaisiin toimistotuotteisiin. Ehdotuksen sisältämä **yhdistetty lähestymistapa** käsittää i) **EU:n laajuisen vähimmäisiän** ja ii) **turvallista suunnittelua koskevat vaatimukset**.

2.1 EU:n laajuinen vähimmäisikä sosiaalisen median käytölle

Lasten pääsy digitaalisille alustoille on edelleen keskeinen kysymys. Riskien kannalta on erittäin suuri merkitys sillä, voiko lapsella olla oma sosiaalisen median tili. Tätä silmällä pitäen

⁷ <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2026/2026911DC.htm>.

⁸ 'Vanhemmuus' määritellään kunkin EU:n jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

ehdotuksessa **kielletään sosiaalisen median alustojen yhteydet alle 13-vuotiaiden kanssa ja asetetaan EU:n laajuinen 15 vuoden vähimmäisikä oman tilin avaamiselle** samalla kun varmistetaan asteittainen lähestymistapa, joka käsittää erityisesti seuraavat osa-alueet:

Alle 3-vuotiailla ei pitäisi olla lainkaan pääsyä älylaitteille. Tässä iässä lapset kärsivät pääasiassa ihmissuhteisiin vaikuttavista riskeistä passiivisina digitaalisen median käyttäjinä. Riskejä aiheutuu usein siitä, että suoran vuorovaikutuksen sijasta vanhemmat ja huoltajat käyttävät ruutuaikaa pienten lasten rauhoittamiseen tai huomioon suuntaamiseen. Tämä voi vaikuttaa lasten keskittymiskykyyn, kielen oppimiseen ja näön kehittymiseen sekä sosioemotionaaliseen kehitykseen. Vanhempien ja huoltajien olisi sen vuoksi asetettava etusijalle kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus, rajoitettava omaa ruutuaikaansa lapsia hoitaessaan ja vältettävä lasten altistumista ruuduille.

Kun on kyse 3 vuotta täyttäneistä mutta alle 13-vuotiaista, heitä ei pitäisi altistaa lainkaan sosiaaliselle medialle. Videonjakoalustat voivat kuitenkin tarjota lapsiystävällisiä palveluja, kuten opetusmateriaalia tai ikätasolle sopivaa viihdettä, jota huoltajat voivat antaa lastensa katsoa valvotussa ympäristössä. Tätä varten alustojen on tarjottava vanhemmille ja huoltajille helppokäyttöinen keino varmistaa, että lapsi voi käyttää aikuisen tilillä ainoastaan tällaisia lapsiystävällisiä palveluja, ja rajoittaa käyttö tuntiin päivässä. Tämä lähestymistapa on erityispaneelin puheenjohtajien suositusten mukainen ja antaa lapsille mahdollisuuden tutustua rauhassa teknologiaan sitä mukaa kun he kasvavat. Se suojaa lapsia edelleen kaikelta asiattomalta häirinnältä ja riippuvuutta aiheuttavilta suunnitteluominaisuuksilta, joille he voisivat muutoin altistua.

Kun on kyse 13 vuotta täyttäneistä mutta alle 15-vuotiaista, vanhemmat tai huoltajat voivat avata sosiaaliseen mediaan ja videonjakoalustoille rajoitettuja tilejä, joihin sovelletaan 13 vuoden vähimmäisikää. Näillä tileillä olisi tarkkaan rajoitetut ominaisuudet, ja ne olisivat vanhempien valvonnassa. Sosiaalisen median käyttö rajoitettaisiin tiettyyn yhteyksien enimmäismäärään ikätoverien kanssa ja enintään tunnin ruutuaikaan päivässä. Vanhemmat ja huoltajat voisivat lisäksi vanhempainvastuunsa mukaisesti seurata ja valvoa lapsen tilin käyttöä erityisen huoltajien sovelluksen kautta.

Kun on kyse 15 vuotta täyttäneistä mutta alle 18-vuotiaista, he voisivat luoda sosiaalisessa mediassa ja videonjakoalustoilla itsenäisesti oman tilin ilman vanhempien hyväksyntää. Samalla varmistettaisiin, että nuorilla on edelleen pääsy ainoastaan turvallisiksi suunniteltuihin palveluihin. Tässä vaiheessa vanhempien ja huoltajien rooli on edelleen keskeinen.

2.2 Turvallinen suunnittelu

Edellä esitettyjen toimenpiteiden lisäksi EU KIDS -asetuksessa velvoitetaan suunnittelemaan kaikki sen soveltamisalaan kuuluvat palvelut turvallisiksi ja siten, että niissä noudatetaan tiukkoja sääntöjä ja periaatteita. Näin varmistetaan ikätasolle sopivat turvalliset kokemukset. Erityisesti voidaan mainita seuraavat:

- **Ei riippuvuutta aiheuttavia suunnitteluominaisuuksia**, kuten loputonta selaamista, keinotekoisia ilmoituksia tai tiettyjä palkitsemisominaisuuksia.
- **Säännelty suosittelujärjestelmät**, kuten vaihtoehdot, joiden avulla on mahdollista valita, säätää ja valvoa suositeltua sisältöä, välttää ”kaninkolo”-ilmiö ja säännellä vuorovaikutukseen perustuvia signaaleja.
- **Turvalliset tiliasetukset**, jotta sisältö on aina yksityistä, riskialttiit asetukset ovat oletusarvoisesti pois käytöstä ja alaikäisille suunnattu tiedotus on yksiselitteistä.

- **Muiden käyttäjien ei-toivotut yhteydenotot on kielletty.** Tuntemattomat käyttäjät eivät voi ottaa suoraan yhteyttä hyväksytyjen yhteyksien ulkopuolella, ryhmiin liittäminen edellyttää nimenomaista lupaa, ja yhteydenotot on voitavat estää helposti ja nimettömästi.
- Lapsilla on mahdollisuus **helposti ilmoittaa haitallisesta sisällöstä** ja saada **nopeasti käyttöön tukitoimintoja**.
- Tarjotaan toimivia ja ikätasolle sopivia **vanhempien käyttöön tarkoitettuja valvontavälineitä**.

Näitä sääntöjä ja periaatteita täydennetään verkkopelejä ja tekoälychattibotteja ja -kumppaneita koskevilla räätälöidyillä sitoumuksilla, jotka tarjoavat toimialajohtoiseen itsesääntelyyn perustuvan yhteissääntelymallin. Myös sovelluskaupoille on tarkoitus asettaa vaatimuksia parhaiden tämänhetkisten itsesääntelyyn perustuvien käytäntöjen pohjalta. Sovelluskaupat noudattaisivat yhdenmukaisia ikäluokituksia ja varmistaisivat, että vähimmäisikää nuoremmilla alaikäisillä ei olisi pääsyä sovelluksiin, kuten verkkopeleihin.

2.3 Iän todentaminen

Ehdotuksella säännellään myös **yksityisyyttä suojaavia ja helppokäyttöisiä iäntodentamisjärjestelmiä** ja niiden toimintaa.

EU KIDS -asetus velvoittaa sosiaalisen median palvelujen tarjoajat ja videonjakoalustat **todentamaan käyttäjän iän silloin kun tämä avaa uuden tilin**. Tämä on tarkoitus toteuttaa käyttämällä EU:n iäntodentamisvälinettä tai muita viranomaisratkaisuja, jotka tarjoavat vastaavan tasoisen tarkkuuden, luotettavuuden, varmatoimisuuden, yksityisyyden, turvallisuuden, syrjimättömyyden ja ei-intrusiivisuuden. Olemassa oleville tileille tehtäisiin oikeasuhteisia tarkastuksia sen sijaan, että suoritettaisiin takautuvasti yleinen iän todentaminen. Näin toimittaisiin esimerkiksi silloin, kun tili on luotu jo useita vuosia aiemmin tai kun tili on liitetty tilinhaltijan luottokorttiin. Verkkopeleissä edellytetään kunkin pelin osalta **pakollista ikäsuositusta**, jonka noudattamista valvotaan tiukasti todentamalla ikä sovelluskaupassa ennen pelin lataamista.

2.4 Täytäntöönpano

Jotta lapsia voidaan suojella tehokkaasti, tehokas täytäntöönpano on keskeisessä asemassa. EU KIDS -asetus perustuu digipalvelusäädöksen ja tekoälysäädöksen muodostamaan **täytäntöönpanorakenteeseen**. Vastuu sen osoittamisesta, että uusia sääntöjä noudatetaan, on toimijoilla. Tämän vuoksi erittäin suurten verkkoalustojen on toimitettava vaatimustenmukaisuussuunnitelma riippumattomalle tarkastajalle, jonka on arvioitava uusi palvelu, ominaisuus tai toiminto perusteellisesti. Komissio voi pyytää palveluntarjoajaa ehdottamaan korjaavia toimenpiteitä, jos komissio katsoo tarkastajan kertomuksen perusteella, että vaatimustenmukaisuussuunnitelmassa on puutteita. Asetuksella otetaan myös käyttöön valvontamaksu, jolla voidaan käytännössä rahoittaa ja tukea koko EU:n kattavaa komission täytäntöönpano- ja valvontatyötä. Täytäntöönpanorakenteessa on tarkoitus **asettaa etusijalle alaikäisiin liittyvät kantelut**.

Koska teknologia kehittyy nopeasti, ehdotukseen sisältyy **uudelleentarkastelulauseke**, jotta sääntelykehystä voidaan tarvittaessa päivittää.

3. Täydentävät toimet

3.1. Täydentävät EU:n sääntelytoimet

EU KIDS -asetuksessa vahvistetaan erityiset säännöt niille digitaalisille palveluille, joiden käyttö aiheuttaa suurimman riskin alaikäisten turvallisuudelle ja kehitykselle. Siinä on keskeistä asteittaisen pääsyn malli ja sen varmistaminen, että tietyt suunnitteluominaisuudet ovat lähtökohtaisesti turvallisia. Samalla on huolehdittava, että alaikäisten turvallisuus varmistetaan kaikissa palveluissa ja tuotteissa, joita lapset saattavat löytää verkossa, ja että lapsiinkin ulottuvat kaupalliset menettelyt eivät aiheuta riskejä heidän terveydelleen tai turvallisuudelleen.

Digitaalista oikeudenmukaisuutta koskevan säädöksen antaminen ja **kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä** annetun asetuksen tarkistus tarjoavat tärkeän tilaisuuden lisätä lasten ja nuorten suojelu EU:n kuluttajalainsäädännön ytimeen. Digitaalista oikeudenmukaisuutta koskevalla säädöksellä päivitetään horisontaalisia kuluttajansuojasääntöjä torjumalla verkossa haitallisia kaupallisia menettelyjä, jotka vaikuttavat myös lapsiin nuorina kuluttajina. Tällaisia ovat esimerkiksi manipuloivat elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien väliset digikäytännöt, epäreilut hinnoittelutekniikat, ongelmallinen vaikuttajamarkkinointi sekä digitaalisiin sopimuksiin ja tilauksiin liittyvät ongelmat. Komissio aikoo myös tarkistaa kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä annettua asetusta vahvistaakseen kuluttajansuojalainsäädännön valvontaa kaikkien hyödyksi mutta kiinnittäen erityistä huomiota alaikäisiin jatkeena EU KIDS -asetukselle ja sen täytäntöönpanoa täydentäen. Valmistellessaan asetuksen tarkistusta komissio aikoo tarkastella tapoja parantaa kansallisten kuluttajaviranomaisten suorittamien lainvalvontatoimien koordinoitua rajatylittävissä tilanteissa ja keskittää tutkinta- ja lainvalvontavaltuudet tietyissä tapauksissa EU:n tasolle.

Lisäksi komissio aikoo ehdottaa **audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin** tarkistamista. Siinä määritetään haitallisen sisällön luokat, joilta videonjakoalustojen on suojeltava alaikäisiä, ja selvennetään EU:n audiovisuaalialan sääntöjen sovellettavuutta sosiaalisen median vaikuttajiin sisällöntuottajina.

Asianmukaisen sääntelykehyksen laatimisen ja sen tosiasiallisen täytäntöönpanon valvonnan lisäksi unionin tarjoamissa ratkaisuisa on hyödynnettävä monenlaisia tukitoimenpiteitä, joita käsitellään jäljempänä.

3.2 Lasten ja nuorten voimaannuttaminen koulutuksen avulla

Koulutuksella on ratkaiseva merkitys jokaisen lapsen kehityksen tukemisessa ja alaikäisten varustamisessa asianmukaisella tiedolla, jotta he ymmärtävät paremmin verkkoympäristöä ja kykenevät erottamaan myös verkossa, mikä on sopivaa ja mikä riskikäyttäytymistä. Tätä varten on olennaisen tärkeää, että nuorilla on taidot, joita he tarvitsevat voidakseen toimia turvallisesti ja vastuullisesti sosiaalinen media+ -ympäristössä, myös tekoälyn käytön yleistyessä.

Näistä syistä komissio aikoo hyväksyä **koulutuspaketin**, jolla tuetaan kouluja niiden työssä digi- ja tekoälytaitojen edistämiseksi, tietoisuuden lisäämiseksi ja alaikäisten suojautumiskyvyn parantamiseksi sosiaalinen media+ -ympäristön haittavaikutuksilta mielenterveyteen ja kognitiiviseen kehitykseen. **Tähän sisältyvät myös opettajille ja koulujen johtajille suunnatut valistustoimet.** Tässä ovat avainasemassa psykologinen tuki sekä kokonaisvaltainen ikätasolle sopiva opetus.

Koulutuspaketissa **laajennetaan entisestään tekoälylukutaidon opetusta** muun muassa EU:n ja OECD:n perus- ja toisen asteen opetusta varten laatiman tekoälylukutaidon

puitekehityksen avulla ja tuetaan kouluja sellaisten strategioiden kehittämisessä, joilla edistetään lasten digitaalista hyvinvointia kiinnittäen erityisesti huomiota lasten turvallisuuteen ja voimaannuttamiseen. Siinä käsitellään myös turvallisen ja yhteentoimivan eurooppalaisen digitaalisen koulutusinfrastruktuurin ja pedagogisesti vankan koulutussisällön tarjoamista ja autetaan vähentämään Euroopan strategisia riippuvuuksia koulutusteknologian alalla.

EU:n osaksi rahoittamat **Safer Internet -keskukset** tarjoavat jo tuloksellista ja luotettavaa apua lasten turvallisuuden varmistamiseen verkossa. Niiden sijainti jäsenvaltioissa, laaja tavoittavuus ja erityisasiantuntemus tekevät niiden muodostamasta verkostosta arvokkaan kumppanin jäsenvaltioille näiden laatiessa ja toteuttaessa toimivia kansallisia strategioita turvallisemman ja paremman digiympäristön luomiseksi lapsille. Tämän työn pohjalta komissio aikoo antaa **uusia sääntöjä koskevia mukautettuja ohjeita** eri kohderyhmille, kuten lapsille, huoltajille, opettajille, kouluille ja sääntelyviranomaisille. Tähän sisältyy muun muassa verkkoseminaareja, haittojen varhainen havaitseminen, ikätasolle sopivan pääsyn hallinta sekä tekoälychattibottien ja -kumppaneiden turvallinen käyttö. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä tätä työtä ja vietävä sitä eteenpäin kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Komissio rahoittaa jo **Horisontti Eurooppa** -puiteohjelmasta tutkimustyötä, jonka kohteena on lasten turvallisuus verkossa. Vuoden 2026 työohjelmassa käsitellään koulun ulkopuolella tapahtuvan digivälineiden käytön vaikutuksia ja niiden käytön vaikutusta koulutustuloksiin ja mielenterveyteen, ja tätä koskevia hankkeita käynnistetään vuonna 2027. Lisäksi komissio voi määrittää **uusia tutkimusrahoituksen painopisteitä** sekä kartoittaa mahdollisuuksia tukea turvallisia palveluja ja lapsikeskeistä innovointia suorilla yksityisen ja julkisen sektorin investoinneilla.

Samalla olisi toteutettava toimia, joilla **varmistetaan, että lapset viettävät aikaa myös muualla kuin verkossa**. Komissio tukee Erasmus+ -ohjelman kautta tiloja ja toimintaa verkon ulkopuolella, koska ne ovat ratkaisevan tärkeitä lasten kehityksen kannalta edistäessään tervettä osallistumista ja tarjotessaan vaihtoehtoja digilaitteiden käytölle. Sen vuoksi se kannustaa jäsenvaltioita lisäämään kohtuuhintaisten urheilu- ja taideharrastuspaikkojen, nuorisokerhojen, kirjastojen sekä yhteisötilojen tarjontaa. EU:n jäsenvaltioiden ja alueiden olisi hyödynnettävä kaikkea saatavilla olevaa kansallista ja EU:n rahoitusta asianmukaisen infrastruktuurin tarjoamiseen opettajille, vanhemmille ja lapsille.

Näiden toimien olisi oltava osa laajempaa ja vahvaa yhteistä sitoutumista sekä unionin että kansallisella tasolla **kaikkien saatavilla olevien resurssien käyttöönottoon koulutusta, tietoisuuden lisäämistä ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa varten**, jotta voidaan vahvistaa ennaltaehkäisy-, tuki- ja suojelumekanismeja digiympäristössä lasten suojelua koskevan kokonaisvaltaisen toimintamallin mukaisesti. Tässä yhteydessä tuotevastuudirektiivin nopea saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja soveltaminen antavat turvallisuudeltaan puutteellisista (myös digitaalisista) tuotteista vahinkoa kärsineille mahdollisuuden vaatia korvausta samoin edellytyksin kaikkialla EU:ssa.

3.3 Laajemmat EU:n tukitoimet

Koulutuksen ja medialukutaidon lisäksi tietyt muut EU:n täydentävät toimenpiteet ovat erittäin tärkeitä lasten suojelemiseksi verkossa. Näitä ovat muun muassa kokonaisvaltaisen lähestymistapa terveyteen, erityisesti mielenterveyteen, sekä verkkoriskien ja lapsiin kohdistuvien rikosten torjumiseen osallistuvien tahojen yhteistyön ja koordinoinnin parantaminen.

Komissio antoi jo vuonna 2023 tiedonannon kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen. Se sisälsi 20 lippulaivahanketta, ja rahoitusta oli tarjolla lähes 1,3 miljardia euroa. Aloitteessa kiinnitettiin enemmän huomiota osallisuuteen ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten lasten ja nuorten, tukemiseen. Komissio kehittää parhaillaan yhdessä Unicefin kanssa **ennaltaehkäisevää välineistöä**, jolla päättäjät voivat tukea paremmin lasten mielenterveyttä ja fyysistä terveyttä. Välineistö otetaan käyttöön maailman mielenterveyspäivän yhteydessä lokakuussa 2026. Välineistössä otetaan huomioon myös haasteet, jotka liittyvät digitalisaation vaikutuksiin lasten mielenterveyteen. Lisäksi komissio tekee Maailman terveysjärjestön kanssa yhteistyötä **valmiuksien kehittämiseksi mielenterveysjärjestelmissä**, joissa käsitellään myös nuorten mielenterveyteen vaikuttavia digitaalisia tekijöitä.

Lapset voivat olla myös rikosten uhreja. Silloin kun verkossa tapahtuvat rikokset koskevat lapsia uhreina, rikoksentekijöinä tai molempina, sovelletaan EU:n rikosprosessisäännöstöä, erityisesti uhrien oikeuksia koskevaa direktiiviä ja menettelytakeita koskevaa vuoden 2016 direktiiviä. Rikosten ehkäisyssä tulee soveltaa EU:n aineellista rikoslainsäädäntöä, etenkin direktiiviä lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumisesta.

Lapsiin vaikuttavat verkossa tapahtuvat rikokset vaihtelevat viharikoksista, ihmiskaupasta, hyväksikäytöstä ja seksuaalisesta riistosta järjestäytyneeseen rikollisuuteen värväämiseen ja väkivaltaisiin ääriliikkeisiin tai terrorismiin. Eri säädösten täytäntöönpanosta vastaavat EU:n ja kansalliset viranomaiset jatkavat yhteistyötä ja nopeaa tietojen jakamista, jotta alaikäisiä voitaisiin suojella mahdollisimman hyvin. Tulevalla **toimintasuunnitelmalla lasten suojelemiseksi rikollisuudelta** pyritään torjumaan johdonmukaisella ja kokonaisvaltaisella tavalla erilaisia lasten verkossa ja sen ulkopuolella kohtaamia rikollisuuteen liittyviä riskejä. Sillä pyritään minimoimaan lasten altistuminen rikoksille ja vahvistamaan lainvalvontaviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten valmiuksia tutkia lapsia koskevia rikoksia ja nostaa niistä syytteitä. Siinä painotetaan lasten tukemista heidän navigoidessaan kansallisissa rikosoikeusjärjestelmissä. **Kaikkien aloitteiden keskiöön asetetaan lapsikeskeisyyden periaatteen mukaisesti lapsen oikeudet ja etu.**

3.4 Kansainvälinen yhteistyö

EU on tähän mennessä tehnyt kansainvälisen digitaali-strategiansa mukaisesti yhteistyötä Australian, Brasilian, Kanadan, Singaporen, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Japanin kanssa lasten suojelemiseksi verkossa ja ollut mukana laatimassa G7-maiden yhteisiä periaatteita, jotka koskevat alaikäisiä verkossa⁹. Se on myös osallistunut monenvälisiin keskusteluihin muun muassa Yhdistyneissä kansakunnissa.¹⁰ Yhteistyön lujittaminen kansainvälisten kumppaneiden kanssa on edelleen hyvin tärkeää, jotta alaikäisiä voidaan suojella toimivalla tavalla. EU KIDS -asetuksen sisältämällä toimintamallilla lievennetään tekoälyn vaikutusta lapsiin chattibottien ja tekoälykumppaneiden kautta, mikä **vahvistaa oikeuksiin ja riskinhallintaan perustuvaa EU:n lähestymistapaa tekoälyyn**. Tämä lähestymistapa kiinnostaa monia EU:n kumppaneita eri puolilla maailmaa. Yleisesti ottaen yhtenäinen lähestymistapa lasten suojeluun verkossa kaikkialla EU:ssa tehostaa tätä kansainvälistä yhteistyötä, sillä se tarjoaa vankan lähtökohdan kumppaneiden kanssa tehtävälle yhteistyölle tämän aloitteen tavoitteiden saavuttamiseksi.

⁹ Brasilian, Egyptin, Kenian, Intian ja Etelä-Korean johtajat ovat sittemmin vahvistaneet periaatteet.

¹⁰ G7-maiden yhteiset periaatteet turvallisemmasta digiympäristöstä alaikäisille.

3.5 Seuranta

On tärkeää analysoida jatkuvasti alaikäisille suunnattujen digipalvelujen kehitystä, niiden vaikutusta alaikäisiin ja unionissa toteutettujen aloitteiden vaikutuksia. **Komissio aikoo arvioida edistymistä säännöllisesti** sidosryhmien, kuten nuorten ja lasten oikeuksia ajavien järjestöjen, lasten ja vanhempainyhdistysten, tuella. Se seuraa tähän tiedonantoon liittyvän toimenpidepaketin vaikutuksia ja tuloksellisuutta.

Tässä seurannassa tarkastellaan **vaikutuksia ja mahdollista tarvetta mukauttaa vähimmäisikää koskevaa kehystä** sekä tarvetta perustaa jäsenmäärä ja säännöllinen tiedonkeruujärjestelmä sen ymmärtämiseksi, minkälaisia arkikokemuksia alaikäisillä on verkkomaailmasta eri puolilla EU:ta. Tämän kehyksen pohjana on lasten osallistuminen erityisesti lasten oikeuksia koskevan EU:n strategian ja Parempi internet lapsille -strategian (BIK+) mukaisen EU:n lasten osallistumisfoorumin kautta. Siinä hyödynnetään tutkimustietoa, digipalvelusäädöksen puitteissa tehtyä työtä ja EU:n algoritmikeskuksen työtä, jossa seurataan muutoksia lasten turvallisuudessa verkossa, uusissa teknologioissa ja käytätavoissa.

Seurannassa keskitytään erityisesti nuorten mielenterveyteen kohdistuviin vaikutuksiin. Siinä tarkastellaan myös lasten verkkokokemusten myönteisiä ulottuvuuksia ja muun muassa sitä, minkä verran alaikäiset kokevat voimaantumista ja turvallisuutta verkossa, sekä sitä, miten heidän ruutuaikansa jakautuu eri toimintoihin.

4. Päätelmät ja seuraavat vaiheet

Tässä tiedonannossa esitetään kehys, joka perustuu selkeään vakaumukseen: teknologiayrityksillä on ensisijainen vastuu tuotteidensa turvallisuudesta. **Euroopan lasten kasvatus kuuluu vanhemmille, ei algoritmeille.**

On rakennettava digitaalinen maailma, jossa **lapset voivat kasvaa vapaina ja turvassa** ja jossa heidän suojanaan ovat Euroopan edustamat arvot. Euroopan on oltava paras paikka kasvaa aikuiseksi samoin kuin paras paikka ikääntyä. Tämä on se mittapuu, jota vasten näitä toimia olisi arvioitava.

Erityispaneeli on esittänyt tosiasiat. Unionin toimielinten on nyt yhdessä jäsenvaltioiden, toimialan, kansalaisyhteiskunnan, koulujen ja perheiden kanssa **saatava aikaan muutos, jota lapset ja vanhemmat kaikkialla Euroopassa toivovat** – maailma, joka on suunniteltu heidän hyvinvointiaan silmällä pitäen.

Komissio aikoo

- tehdä ehdotuksen **digitaalista oikeudenmukaisuutta koskevaksi säädökseksi**
- ehdottaa **kuluttajansuojaa** koskevasta yhteistyöstä annetun asetuksen tarkistamista
- ehdottaa **audiovisuaalisia mediapalveluja** koskevan direktiivin tarkistamista
- esittää **toimintasuunnitelman lasten suojelemiseksi rikoksilta**
- esittää **koulutuspaketin**.